

NOWA PODSTAWA
PROGRAMOWA

8

NOWE
Słowa na
start!

Zeszyt ćwiczeń

DO JĘZYKA POLSKIEGO
DLA KLASY ÓSMEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ

nowa
era

8

NOWE
Słowa na
start!

Joanna Kuchta, Małgorzata Ginter,
Joanna Kościerzyńska

Zeszyt ćwiczeń

DO JĘZYKA POLSKIEGO
DLA KLASY ÓSMEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ

*nowa
era*

Twoje mocne strony

NOWE Słowa na start!

Ćwiczenia są skorelowane z podręcznikiem *NOWE Słowa na start!* dla klasy 8 i zostały opracowane na podstawie programu nauczania „*NOWE Słowa na start!* Program nauczania ogólnego języka polskiego w klasach IV–VIII szkoły podstawowej” autorstwa Marleny Derlukiewicz.

Nabyta przez Ciebie publikacja jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy o przestrzeganie praw, jakie im przysługują. Zawartość publikacji możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie umieszczaj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, to nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. Możesz skopiować część publikacji jedynie na własny użytek.

Szanujmy cudzą własność i prawo. Więcej na www.legalnakultura.pl

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o. 2018

ISBN 978-83-267-3323-9

Wydanie drugie

Warszawa 2019

Koordinacja prac: Katarzyna Wojciechowska.

Redakcja merytoryczna: Katarzyna Wojciechowska, Agnieszka Wnuk.

Redakcja językowa: Agnieszka Gzylewska.

Nadzór artystyczny: Kaia Pichler. **Opieka graficzna:** Ewa Kaletyn.

Projekt okładki: Maciej Galiński.

Projekt graficzny i opracowanie graficzne: Ewa Kaletyn, Maciej Galiński.

Realizacja projektu graficznego: Katarzyna Bielejewska.

Ilustracje: Marcin Franczak.

Fotoserwis: Magdalena Dzwonkowska.

Nowa Era Sp. z o.o.

Aleje Jerozolimskie 146 D, 02-305 Warszawa

www.nowaera.pl, e-mail: nowaera@nowaera.pl

Centrum Kontaktu: 801 88 10 10, 58 721 48 00

Druk i oprawa: Walsstead Central Europe

Spis treści

Korzystaj z dodatkowych materiałów ukrytych pod kodami QR zamieszczonymi w publikacji.

■ Kształcenie językowe

O grzeczności w języku	4
Różne odmiany polszczyzny	6
Języki środowiskowe i zawodowe	9
Dialekty i gwary	14
O stylu wypowiedzi	17
Treść i zakres wyrazu	22
Rodzaje wyrazów ze względu na znaczenie	24
Neologizmy i archaizmy	30
Odmienne części mowy. Powtórzenie wiadomości	34
Nieodmienne części mowy. Powtórzenie wiadomości	40
Wypowiedzenie i jego części. Powtórzenie wiadomości	44
Zdanie złożone i wielokrotnie złożone. Powtórzenie wiadomości	48
Fonetyka. Powtórzenie wiadomości	51
Słowotwórstwo. Powtórzenie wiadomości	54
O imionach i nazwiskach	58
O nazwach miejscowości	61
Najczęstsze błędy językowe	65
Sprawdź, czy potrafisz	69

■ Ortografia

Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	70
Sprawdź, czy potrafisz	73

■ Szkoła mówienia i pisania

Perswazja – sztuka językowego wywierania wpływu	74
Wyrażanie opinii	78
Sprawozdanie z filmu i ze spektaklu	82
Recenzja	86
Przemówienie	91
Scenariusz filmowy	98
Podanie	102
Życiorys, CV	105
List motywacyjny	110
Sprawdź, czy potrafisz	113

■ Środki językowe w tekstach

Zestaw 1 – zadania do tekstów	114
Zestaw 2 – zadania do tekstów	119
Zestaw 3 – zadania do tekstów	124

Odmienne części mowy. Powtórzenie wiadomości

Podręcznik, s. 170–174

Moja notatka

- 1 Określ, jaką częścią mowy jest dany wyraz i przez co się odmienia. Następnie uzupełnij notatkę nazwami części mowy.

podziwiam – _____

skacząca – _____

tematu – _____

błękitne – _____

nią – _____

piąte – _____

Przez przypadki i liczby odmieniają się _____.

Przez osoby, liczby, czasy, rodzaje, tryby odmienia się _____.

Dla dociekliwych

- 2 Jakie formy czasownika wykorzystała w swoim wierszu Wisława Szymborska? Jaki efekt dzięki nim osiągnęła?

Umrzeć – tego nie robi się kotu.

Bo co ma począć kot

w pustym mieszkaniu.

Wdrapywać się na ściany.

Ocierać między meblami.

Nic niby tu nie zmienione,

a jednak pozamieniane.

Niby nie przesunięte,

a jednak porozsuwane.

I wieczorami lampa już nie świeci.

Wisława Szymborska, *Kot w pustym mieszkaniu*, fragment

3 Zapoznaj się z fragmentem powieści i wykonaj podane zadania.

Minho nie czekał na odpowiedź, nie dostrzegł przerażenia w wybałuszonych ze strachu oczach Thomasa. Pobiegł tam, gdzie niedawno widział kreaturę. Pomimo że przeczucie podpowiadało mu co innego, Thomas ruszył za nim.

Pobiegł za Minho wzdłuż długiego korytarza, skręcił w lewo, następnie w prawo. Za każdym razem, gdy skręcali, zwalniali tempo, aby Opiekun Zwiadowców mógł pierwszy wyjrzeć za róg. Za każdym razem szeptem informował Thomasa o znikającym za następnym rogiem zadku Bóldożercy. Trwało to około dziesięciu minut, aż dotarli do długiego korytarza, na końcu którego znajdowało się Urwisko, za którym z kolei rozciągała się otwarta przestrzeń nieba. Bóldożerca zmierzał dokładnie w tamtym kierunku.

James Dashner [czyt.: dżejms daszner], *Więzień Labiryntu*, fragment

A. Napisz jednym zdaniem, o czym jest mowa we fragmencie powieści *Więzień Labiryntu*. Podkreśl w tym wypowiedzeniu odmienne części mowy.

B. Podkreśl w tekście czasowniki. Określ, w jakim są czasie i trybie.

C. Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź.

Czasowniki we fragmencie powieści Jamesa Dashnera

A. dynamizują akcję.	C. spowalniają tok opowieści.
B. informują o uczuciach.	D. działają na zmysły czytelnika.

D. Wypisz z tekstu trzy imiesłowy przymiotnikowe. Określ przypadek, liczbę i rodzaj.

E. Przekształć pierwsze zdanie tekstu, tak aby zawierało wskazane formy czasowników.

- czasowniki w 1. osobie

- czasowniki w innym trybie

4 Dopisz brakujące formy podanych rzeczowników.

Wykonaj
ćwiczenia
docwiczenia.pl
Kod: S8NPN6

Przypadek	Lp.	Lm.
M.	_____, księżę, _____, mecz	sędziowie, _____, _____, _____
D.	sędziego, _____, _____, _____	_____, _____, przyjaciół, _____
C.	_____, księciu, _____, _____	_____, księżętom, _____, _____
B.	_____, _____, przyjaciela, _____	sędziów, _____, _____, _____
N.	sędzią, _____, przyjacielem, _____	_____, _____, _____, meczami
Ms.	_____, _____, _____, meczu	_____, księżętach, _____, _____
W.	sędzio, _____, _____, _____	_____, _____, przyjaciele, mecze

5 Wpisz rzeczowniki w określonej formie.

Chwyć kubek za obydwą (*ucho*, B. lm.) _____.

Słyszałam to na własne (*ucho*, B. lm.) _____.

Długo mówił o (*dobro*, Ms. lp.) _____ i (*zło*, Ms. lp.) _____.

Wielu pisarzy podejmuje rozważania o miejscu (*dobro*, D. lp.) _____

i (*zło*, D. lp.) _____.

Tytuły czasopism należy zapisywać w (*cudzysłów*, Ms. lp.) _____.

Pisownia z użyciem (*cudzysłów*, D. lp.) _____ może sprawiać kłopoty.

6 Uzupełnij zdania przymiotnikami w stopniu wyższym.

Wykonaj
ćwiczenia
docwiczenia.pl
Kod: S8KEZ5

Ta pizza jest dobra, choć ciasto powinno być (*cienki*)

_____ .

Proponuję wybrać (*prosty*) _____ drogę do schroniska.

Filip jest ode mnie (*niski*) _____, ale (*szybki*) _____ .

W internecie można znaleźć (*świeży*) _____ wiadomości na ten temat.

Jest ciepło, włóż (*lekki*) _____ kurtkę.

Mogłabym grać w siatkówkę, gdybym była (*wysoka*) _____ .

7 Przeczytaj tekst. Następnie podkreśl w nim przymiotniki. Wybierz pięć z nich i określ ich przypadek, liczbę oraz rodzaj. Zwróć uwagę na formę rzeczownika określanego przez dany przymiotnik.

„Te chipsy mają kosmiczny smak” – powtarzają nastolatki, wzorując swój język na sformułowaniach spotykanych w rozmaitych reklamach. I w tym krótkim zdaniu używają dwóch określeń, które powodują, że jeszcze 20 lat temu tekst taki nie byłby w pełni zrozumiały, nawet dla ówczesnych młodych ludzi. Trudno o bardziej jaskrawy przykład zmienności naszego języka.

Te dwa określenia to, oczywiście, *chipsy* i *kosmiczny smak*. [...]

Chipsy mają podobno „kosmiczny smak”. Długo zastanawiałem się, dlaczego właśnie taki, gdyż u mnie połączenie takie nie budzi miłych skojarzeń. [...] kosmos to przecież zimno, pustka, ewentualnie jakieś zmrożone kawałki materii. Jakiż to może mieć smak? [...] Motywacja jest więc [...] inna: *kosmiczny* to tyle, co ‘pozaziemski, nieziemski’. A przymiotnik *nieziemski* to dawny synonim *niebiańskiego*. *Nieziemski* w znaczeniu ‘niebiański’ był to przymiotnik od dawna używany po to, żeby określić coś wspaniałego [...]. *Nieziemski*, czyli *niebiański smak* to już coś znaczy, bo przywołuje na myśl jadło bogów albo potoczne określenie *niebo w gębie*. Tak więc przez ciąg: *niebiański* – *nieziemski* – *kosmiczny* doszliśmy prawdopodobnie do tego, skąd się wziął kosmiczny smak chipsów.

Andrzej Markowski, *Chipsy o kosmicznym smaku*, fragmenty

- 8 Wpisz w wypowiedzi postaci właściwe formy zaimków. Następnie określ, w jakich przypadkach występuje każdy z nich.

Wykonaj
ćwiczenia
docwiczenia.pl
Kod: S8ELLV

ja, ty, ta, ten

- 9 Zastosuj w podanym tekście zaimki, tak aby uniknąć powtórzeń.

Tomek zdenerwowany zerknął na zegarek. Niepokój Tomka wciąż wzrastał. Marta pytająco spojrzała na Tomka. Marta obawiała się, że dziś Maja, Patryk, Adam już nie przyjdą. Marta żałowała, bo z Mają, Patrykiem i Adamem umawiali się już kilka tygodni temu.

10 Przeczytaj ofertę biura podróży. Zapisz słownie wszystkie liczebności. Określ ich przypadek.

Wykonaj
ćwiczenia
docwiczenia.pl
Kod: S83ASX

ŚLADAMI PODRÓŻNIKÓW

Środek transportu: samolot
Pobyt: od 7 do 14 dni
Wylot z: Warszawy
Wyżywienie: śniadania
i obiadykolacje
Cena: od 2900 do 4500 zł
za 1 osobę

**Portugalia –
tam kończył się świat**

Cena zawiera: 2 przeloty na trasie Warszawa–Lizbona–Warszawa,
opłatę za 6 noclegów z 6 śniadaniem i 7 obiadykolacjami, opiekę 2 pilotów,
od 3 do 5 wycieczek fakultatywnych i opłatę za bagaż w wysokości 50 złotych.

Nieodmienne części mowy. Powtórzenie wiadomości

Podręcznik, s. 175–176

Moja notatka

1 Napisz, jaką funkcję pełnią podane nieodmienne części mowy.

Przysłówek: _____

Przyimek: _____

Spójnik: _____

Partykuła: _____

Wykrzyknik: _____

2 Wynotuj z wypowiedzi postaci ukazanych na ilustracji przykłady nieodmiennych części mowy.

Wieczorem
w telewizji
będzie ważny
meczn!

Ojejku, zupełnie zapomniałem, że muszę
przygotować prezentację o Tolkienie!
Bardzo chciałem obejrzeć ten mecz...

Idźże szybko do
domu, to może
skończysz ją
odpowiednio
wczśnie!

przysłówek: _____, przyimek: _____,

spójnik: _____, partykuła: _____, wykrzyknik: _____

- 3 Przeczytaj podany e-mail. Wypisz z niego przysłowki. Utwórz stopień wyższy i najwyższy tych, które się stopniują.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: 58KUJ2

Nowa wiadomość

Do **daria2@poczta.pl**

Temat

Hej!

Dzisiaj znów Go spotkałam. Było ciepło, ale deszczowo. Stałam na przystanku i nagle pojawił się On. Szedł energicznie i choć sprawiał wrażenie zamyślonego, uśmiechał się beztrudnie. Wyglądał niezwykle interesująco. Przyglądałam mu się ukradkiem, lecz On tajemniczo wpatrywał się w niebo. Wsiadając do autobusu, spojrzął na mnie przelotnie. Mogłabym przysiąc, że chciał coś powiedzieć...

Fatalnie zrobiłam, że nie odezwałam się pierwsza! 😞

Julka

- 4 Podkreśl w tekście linią prostą przyimki, a linią falistą – spójniki.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: 58E1G9

Z parteru dał się słyszeć jeszcze jeden wrzask Ekierki i łomot oznajmiający, że nie wyrobiła się na kolejnym zakręcie i wpadła na robotników demontujących barykadę. Kielich kwiatu obrócił się w stronę, z której dobiegł dźwięk. Rozległo się mruknięcie i dwa dolne liście poruszyły się. Dotknęły podłogi i... uniosły roślinę tak, że doniczka oderwała się od ziemi. Łodyga zgięła się mocniej, wypychając doniczkę do przodu. Głina stuknęła o podłogę.

– Nie ruszaj się! – syknął Felix i złapał Nikę za rękaw. – Ona pewnie reaguje na ruch.

Stali jak wmurowani, wstrzymując oddech [...].

Rafał Kosik, *Felix, Net i Nika oraz Teoretycznie Możliwa Katastrofa*, fragment

- 5** Wstaw przecinki tam, gdzie to konieczne. Następnie sformułuj regułę dotyczącą interpunkcji przed spójnikami użytymi w wypowiedzeniach.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S8BG85

Opowiem ci tę historię ale musisz zachować ją dla siebie.

Przepadła nam dziś ostatnia lekcja więc wróciłem wcześniej do domu.

Wolałbym wodę lub sok.

Wieczorem wpadnę do Basi albo pójdę pobiegać.

Albo zjemy coś teraz albo dopiero po powrocie z zakupów.

Zadzwoń do mnie bo będę się martwił.

Rano świeciło słońce dlatego nie wzięłam parasola.

Nie odrobiłem jeszcze lekcji ani nie posprzątałem w swoim pokoju.

Goście ani nie przyjechali ani nie odwołali rezerwacji telefonicznie.

Przeczytał wiadomość i napisał odpowiedź.

Nie wyjdziemy dopóki nie poukładasz tych rzeczy.

Grzesiek nie może z nami jechać zatem zaplanujmy coś innego.

Planuję wyczyścić szafy z zimowych ubrań oraz pozbyć się części butów.

Przecinek stawia się przed spójnikami: _____ .

Przecinka nie stawia się przed spójnikami: _____ .

Wyjątkiem są m.in. sytuacje, gdy spójniki te powtarzają się w zdaniu, np. _____ .

_____ .

- 6** Zmodyfikuj znaczenie każdego wypowiedzenia, używając innej partykuły, wybranej spośród podanych. Zapisz zdania.

Wykonaj
ćwiczenia
docwiczenia.pl
Kod: S8EDLE

czy, no, -że, niech, -by

Zrób zakupy. _____

Wyślesz ten list. _____

Podejdź do mnie. _____

Konrad rozwiąże to zadanie. _____

Pójdziemy do teatru. _____

7 Ułóż po dwa zdania z podanymi wyrazami, użytymi w funkcji różnych części mowy.

Przykład: „czy” w funkcji partykuły: *Czy mogę już iść?*

„czy” w funkcji spójnika: *Zastanawiałam się, czy przyjdiesz.*

że w funkcji partykuły: _____

że w funkcji spójnika: _____

by w funkcji partykuły: _____

by w funkcji spójnika: _____

a w funkcji wykrzyknika: _____

a w funkcji spójnika: _____

8 Wyraż podane emocje za pomocą wykrzykników.

• zaskoczenie: _____

• ból: _____

• zachwyt: _____

• ulga: _____

Sztuka mówienia

9 Przeczytaj na głos podany tekst i powiedz, jaką funkcję pełnią w nim wykrzykniki.

Ta groza. Dzienna. [...] Samoloty przylatywały. Czyli zniżały się nad dachy. I wtedy, jak już było słychać, że są... drrrrr... i zlatują nad nasze dachy, naszych bloków albo nad najbliższe, to wiadomo było, że i bomby. I zaraz od tego świrowania z góry na dół samolotowego odłączało się wycie bomby; chwilę się czekało, ale króciutką. Ta chwila to było samo trafienie. A dalej huk, czyli wybuch. I dalej – łomot, trzask, rozsypywanie się czegoś, czyli skutki trafienia. [...]

A w nocy. Leżymy. Potokiem. Potokami. Piwnicami. I nagle:

trrszach... trrszach... trrszach... tszsch... tszsch... tszsch...

Podmuchy, ogień i rwanie murami – po sześć razy, przeważnie.

Ale jak te mury chodziły... raz patrzę – a one chodzą chyba na metr w tę i w tę i w tę... i w tę... rozlatujemy się?!... niee – pohnęły się... trochę mniej, coraz mniej, i ustawiły... tak jak stały. Przecierałem oczy ze zdumienia. [...] I znów:

wh... sz... wh rrsz... wh... sz – ognie, podmuchy, latające mury [...].

Miron Białoszewski, *Pamiętnik z powstania warszawskiego*, fragmenty

Wypowiedzenie i jego części.

Powtórzenie wiadomości

Moja notatka

1 Uzupełnij tabelę.

Zdanie pojedyncze				
Główne części zdania		Drugorzędne części zdania		
O czym informuje w zdaniu?				
Na jakie pytania odpowiada?				

2 Wyobraź sobie, że pracujesz w biurze podróży i masz zorganizować jednodniową wycieczkę szkolną. Wymyśl i zapisz program wyprawy. Użyj równoważników zdań.

- 3 Połącz każde przysłowie z rodzajem podmiotu, który w nim występuje.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S8ZRM1

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S8V22T

- Nie chwal dnia przed zachodem słońca.* •
- Prawda w oczy kole.* •
- Bez pracy nie ma kołaczy.* •
- Głową muru nie przebijesz.* •
- Wiara czyni cuda.* •
- Dzieci i ryby głosu nie mają.* •
- Każdy jest kowalem swego losu.* •

- podmiot w dopełniaczu (logiczny)
- podmiot w mianowniku (gramatyczny)
- podmiot szeregowy (zbiorowy)
- podmiot domyślny

- 4 Wstaw znak X obok przysłów zawierających orzeczenie imienne.

<i>Dobrymi chęciami piekło jest wybrukowane.</i>	
<i>Psie głosy nie idą w niebiosa.</i>	
<i>Żadna praca nie hańbi.</i>	
<i>W nocy wszystkie koty są bure.</i>	
<i>Potrzeba jest matkę wynalazków.</i>	

- 5 Podkreśl w tekście jedną linią podmioty, a dwiema liniami orzeczenia. Określ ich rodzaje.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S8WPQQ

Mistrz ortografii

Ortograficzne zmagania gimnazjalistów były podobne do wyczynów gimnastyków. W tym roku organizatorzy przygotowali wyjątkowo trudny tekst. Niecodzienne przykłady stały się wyzwaniem dla młodych mistrzów języka. Bezbłędnie napisała tylko jedna osoba. Zwycięzca otrzymał dyplom i bon na zakupy w księgarni. Pozostali uczestnicy konkursu zostali zaproszeni do wspólnej fotografii.

6 Otocz pętlą zdania bezpodmiotowe.

Trzeba się pośpieszyć.

Internet wynaleziono w latach 60. XX w.

Zachowuj się cicho w czytelniku.

Nie wolno śmiecić!

Penicylina została odkryta w 1928 r.

Wykonaj
ćwiczenia
docwiczenia.pl
Kod: S8TMCP

7 Wpisz w diagram wyrazy pełniące w podanych zdaniach funkcję dopełnienia. Następnie odczytaj hasło, a dowiesz się, co zostało przedstawione na fotografii.

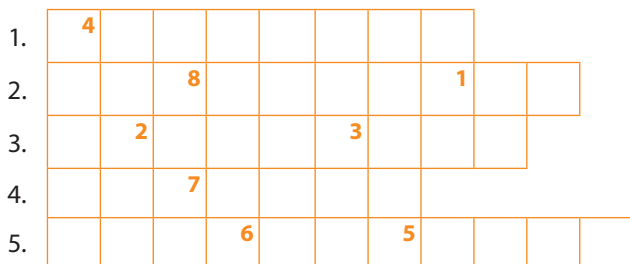
1. Julka dopiero niedawno poznała tę historię.

2. Piotr nie rozstaje się z deskorolką.

3. Antek wybiera się z rodzicami do teatru.

4. Uczniowie z nauczycielem przygotowali jasełka.

5. Jutro muszę porozmawiać z koleżankami.

1 2 3 4 5 6 7 8

Hasło:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

 – największy słodkowodny zbiornik Wielkiej Brytanii, z którym wiąże się jedna z najbardziej znanych zagadek kryptozoologii (dziedziny pseudonauki szukającej dowodów na istnienie np. yeti).

★ **8** Popraw błędną formę dopełnienia w podanych zdaniach.

W tym całym zamieszaniu Julia zapomniała portfel.

W repertuarze kina nie znaleźliśmy nic interesującego.

Wdzięczni koledzy narwali bez.

- 9 Podkreśl linią falistą okoliczniki w zacytowanych przysłowiach. Wybierz jedno z nich i napisz ilustrujące je zdanie, w którym zastosujesz okolicznik.

Nie wywołuj wilka z lasu.

Pieczone gołąbki nie lecą same do gąbki.

Nie można dwa razy wejść do tej samej rzeki.

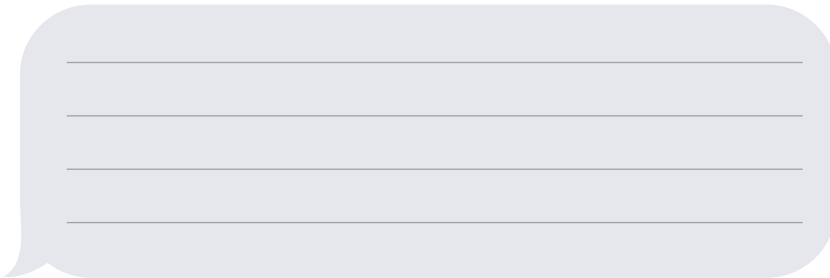
W czasie wojny milczą muzy.

I na równej drodze kark skręcić można.

Nauka nie idzie w las.

Niedaleko pada jabłko od jabłoni.

- 10 Zredaguj wiadomość SMS (160 znaków), w której użyjesz przynajmniej dwóch okoliczników.

- 11 Skreśl błędną formę, aby utworzyć poprawne okoliczniki.

Ostatnie wakacje spędziłem w / na Białorusi.

Ochrypłam z / od krzyku.

Ręce zdrętwiały mi z / od mrozu.

Zmarnowałeś to tylko przez gapiostwo / z gapiostwa.

W nowym mieście Leszek usychał z / od tęsknoty za swoimi przyjaciółmi.

Dygotałem z / od zimna.

Przypominam ci to dla przestrogi / ku przestrodze.

Co roku / rok odwiedzamy nasze ulubione miejsca.

Zdanie złożone i wielokrotnie złożone.

Powtórzenie wiadomości

Moja notatka

1 Uzupełnij tabelę.

	Z ilu zdań składowych jest zbudowane?	Jakie są relacje między zdaniami składowymi?
Zdanie złożone współrzędnie		
Zdanie złożone podrzędnie		
Zdanie wielokrotnie złożone		

2 Podkreśl jedną linią zdania złożone współrzędnie, dwiema liniami – zdania złożone podrzędnie, a linią falistą – zdania wielokrotnie złożone.

Wyjedziemy gdzieś na wakacje albo zwiedzimy najbliższą okolicę.

Podróż była długa, ale upłynęła bardzo przyjemnie.

Przestań płakać, przecież wpadłam na ciebie niechcący, a ty od razu wpadasz w rozpacz.

Nie spotkam się z tobą w sobotę, ponieważ mam już plany na ten dzień.

Proponowałem grę w piłkę, spacer do parku, film w kinie, a Patryk wciąż był obrażony.

Zadzwońmy do Maćka, bo on ma w domu zestaw do naprawy kół.

Chodziłyśmy, oglądałyśmy, nawet weszłyśmy do kilku sklepów, ale niczego nie znalazłyśmy.

- 3** Zapisz wypowiedzi postaci ukazanych na ilustracji. Zastosuj trzy zdania: zdanie złożone współrzędnie, podrzędnie oraz wielokrotnie złożone.

- 4** Wstaw w luki informacje zgodnie z opisami w nawiasach.

Umówiliśmy się z przyjaciółmi na piętnastą, (zdanie złożone współrzędnie przeciwstawne) _____, że stoją w korku i na pewno nie zdążą dojechać.

Mówiłam ci, (zdanie podrzędne dopełnieniowe) _____.

Marzę o domu, (zdanie podrzędne przydawkowe) _____.

Pójdziemy do biblioteki, (zdanie podrzędne okolicznikowe) _____.

- 5** Przekształć zdania pojedyncze w zdania złożone.

Prosiłbym ciebie o przyniesienie pracy domowej na jutro.

Zwierzęta narażone na wyginięcie powinny znaleźć się pod szczególną opieką.

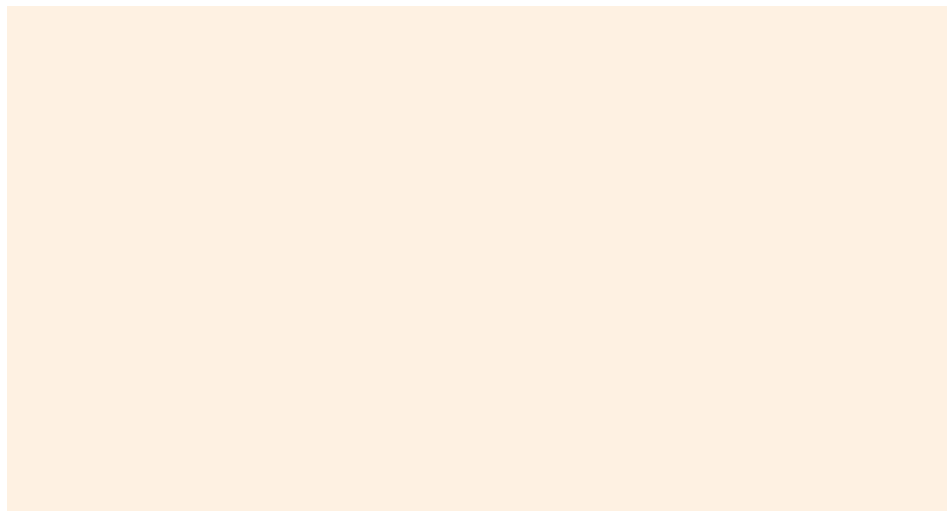
Osoby wędrujące po górach są szczęśliwsze.

- 6 Podkreśl w poniższym tekście zdania złożone. Ponumeruj zdania składowe. Narysuj wykresy.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S8CX14

Myślałam o tobie, kiedy wczoraj słońce na krótko przebiło się przez chmury. Cofnęłam się do naszych ubiegłorocznych wakacji nad morzem. Mimo że często padał deszcz, my się nigdy nie nudziliśmy. Czytaliśmy na głos książki, a potem odgrywaliśmy opisane w nich historie. Było świetnie, ale marzę o tym, żeby przyszłe wakacje spędzić w cieplejszym klimacie.

Sztuka mówienia

- 7 Przeczytaj podany tekst. Jakiego typu zdania w nim przeważają i jaki ma to wpływ na odbiór zacytowanego fragmentu?

Jak pisze grecki historyk Herodot, panujący w VII w. p.n.e. w Egipcie faraon Psametyk I postanowił „eksperymentalnie” odkryć pierwotny ludzki język i kazał w tym celu zamknąć w szałasie pasterskim w bezludnych górach dwójkę nowo narodzonych dzieci, zlecając opiekę nad nimi pasterzowi, któremu zakazał się do nich odzywać. Przez dwa lata do dzieci dopuszczana była tylko koza, która beczała, więc gdy dzieci zaczęły powtarzać wydawane przez nią dźwięki, to przypominały one wyraz *bekos*, co w języku frygijskim oznacza chleb. Zdecydowano zatem, że to frygijski jest owym pierwotnym językiem.

Krzysztof Szymborski, *Zagadka*, fragment

Pisownia *nie* z różnymi częściami mowy

Moja notatka

- 1 Zapisz części mowy, z którymi partykułę *nie* piszemy łącznie, oraz te, z którymi należy ją pisać rozdzielnie. Uzupełnij tabelę.

Pisownia partykuły <i>nie</i>	
łącznie	rozdzielnie

- 2 Wpisz w diagram synonimy wybrane z ramki. Następnie odczytaj hasło.

nieszczerość, niezawodność, nielegalność, niezmiennność, niezależność, niewykonanie, nieszczęście

stałość
tragedia
bezpprawność
niezrobienie
pewność
wolność
obłuda

1													
		2											
				3									
					4								
					5								
					6								
													7

Hasło:

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

 – być przeciwnego zdania, nie zgadzać się z czymś, na coś; przeczyć, zaprzeczać; nie uznawać czegoś.

3 Od podanych przymiotników utwórz odpowiednie wyrazy i zapisz je z partykułą *nie*.

przymiotnik w stopniu równym	_____ trudny	_____ dobry	_____ sprawiedliwy
przymiotnik w stopniu wyższym	_____	_____	_____
przymiotnik w stopniu najwyższym	_____	_____	_____
przysłówek w stopniu równym	_____	_____	_____
przysłówek w stopniu wyższym	_____	_____	_____
przysłówek w stopniu najwyższym	_____	_____	_____

4 Uzupełnij podane przysłowia partykułą *nie*. Wybierz dwa i ułóż z nimi zdania.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S8V2A5

Z żartami jak z solą, _____ przesadź, bo zabolą.

Na naukę nigdy _____ jest za późno.

Strzeż się _____ zgody, unikniesz szkody.

_____ mój wóz, _____ będzie mnie wiozł.

_____ szczęścia chodzą parami.

_____ daleko pada jabłko od jabłoni.

_____ czyń drugiemu, co tobie _____ miłe.

_____ taki diabeł straszny, jak go malują.

- ★ **5** Ułóż po dwa zdania z podanymi wyrazami. Kiedy partykułę *nie* można zapisać rozdzielnie?

Przykład: przyjaciel

Nieprzyjaciel zaatakował miasto. Czekał na mnie nie przyjaciel, ale wróg.

- szczerzy

- palący

- sława

- daleko

Partykułę *nie* piszemy oddzielnie, kiedy _____

Dla dociekliwych

- 6** Odszukaj w dostępnych źródłach informacji i napisz, w jakich sytuacjach imiesłowy przymiotnikowe piszemy oddzielnie z partykułą *nie*.

Moja notatka

- 1 Podkreśl właściwe uzupełnienie zdań.

Przemówienie to wypowiedź *oficjalna/nieoficjalna*.

Na sukces przemówienia *mają wpływ / nie mają wpływu* mowa ciała mówcy, jego ubiór.

- 2 Sformułuj zwroty powitalne odpowiednie w podanych sytuacjach.

- W imieniu samorządu szkolnego zwracasz się do nauczycieli w dniu ich święta.

- Przemawiasz do siódmoklasistów podczas zakończenia roku dla ósmoklasistów.

- 3 Przeczytaj fragmenty przemówień i określ jakie argumenty – logiczne czy odwołujące się do emocji – w nich zastosowano.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S8ZM9R

A.

Brak przemocy jest największą siłą, którą ma do dyspozycji ludzkość. Ma większą moc niż najcięższa broń rażenia stworzona przez ludzki umysł. [...] Swoboda dysponowania ludzkim życiem polega na tym, że człowiek jest gotów, w razie potrzeby, poświęcić je za brata, nigdy zaś nie oznacza swobody w kwestii pozbawiania życia. Jakikolwiek morderstwo lub okaleczenie, niezależnie od przyczyn, dla których je popełniono, jest zbrodnią przeciwko ludzkości.

Mahatma Gandhi, *Moją religią jest brak przemocy*, fragmenty

Argument _____

B.

Nie proszę o wyniki, ale o wydajność. To jest Barca [czyt.: barsa], panowie, to jest to, o co proszą mnie i o co proszę was. Temu klubowi trzeba oddać wszystko. Jeden piłkarz nic nie znaczy. Potrzebuje innych dookoła. Wszystkich, którzy są w tej sali.

Pep Guardiola

Argument _____

- 4 Przeczytaj podany fragment przemówienia i wykonaj polecenia.

Dowiedz się
więcej
docwiczenia.pl
Kod: S8TMNN

Fragment ostatniego przemówienia radiowego prezydenta Warszawy Stefana Starzyńskiego, wygłoszonego 23 września 1939 r. do mieszkańców stolicy.

Chciałem, by Warszawa była wielka. Wierzyłem, że wielka będzie. Ja i moi współpracownicy kreśliliśmy plany, robiliśmy szkice wielkiej Warszawy przyszłości. I Warszawa jest wielka.

Prędej to nastąpiło, niż przypuszczaliśmy. Nie za lat pięćdziesiąt, nie za sto, lecz dziś widzę wielką Warszawę. Gdy teraz do was mówię, widzę ją przez okna w całej wielkości i chwale, otoczoną kłębamii dymu, rozczterwioną płomieniami ognia, wspaniałą, niezniszczalną, wielką, walczącą Warszawę.

I choć tam, gdzie miały być wspaniałe sierocińce – gruzy leżą, choć tam, gdzie miały być parki – dziś są barykady gęsto trupami pokryte, choć płoną nasze biblioteki, choć palą się szpitale – nie za lat pięćdziesiąt, nie za sto, lecz dziś Warszawa broniąca honoru Polski jest u szczytu swej wielkości i chwały [...].

Po raz ostatni odwołuję się do naszych sojuszników. Już nie proszę o pomoc. Na to już nie czas. Żądam pomsty za spalone kościoły, za zniszczone zabytki, za łyzy i krew niewinnie mordowanych, za mękę rozrywanych bombami palonych ogniem pocisków fosforowych, uduszonych w zawalonych schronach i piwnicach.

Niech wszystkie stacje radiowe, a zwłaszcza stacje francuskie, które nas słyszą, powtórzą całemu światu: Warszawa się broni, Warszawa walczy! Jeszcze Polska nie zginęła!

Stanisław Kopf, *Lata okupacji: kronika fotograficzna walczącej Warszawy*, fragmenty

A. Podkreśl w tekście fragmenty, które informują, do kogo zwraca się nadawca i jaki jest cel przemówienia.

B. Napisz, jakiego typu argumentami posłużył się mówca. Uzasadnij swoją odpowiedź.

C. Podaj przykłady środków językowych i określ, jakie funkcje one pełnią.

- 5** Wybierz jeden z podanych tematów przemówienia. Następnie sformułuj tezę oraz dwa argumenty (logiczny lub rzeczowy oraz odwołujący się do emocji), które można by wykorzystać w przemówieniu. W razie potrzeby skorzystaj z wybranych źródeł informacji, np. internetu.

Temat 1.: Uprzedzenia wobec innych.

Temat 2.: Czy technologia jest zagrożeniem dla człowieka?

Temat nr _____

Teza: _____

Argument 1.: _____

Argument 2.: _____

- 6** Włącz się do dyskusji i pomóż Daaamianowi321 przygotować wstęp i argumenty do przemówienia. Poradź mu, jakie argumenty dobrać. Zachęć do zastosowania różnych chwytów retorycznych.

Daaamian321

przedwczoraj

Hej! Staram się o funkcję przewodniczącego samorządu uczniowskiego. Mam przygotować, a później wygłosić przemówienie do uczniów mojej szkoły, w którym przekonam ich, że to mnie warto wybrać. Nigdy jeszcze nie przemawiałem... Pomóżcie ułożyć coś sensownego. Błagam!

wczoraj

Zacznij od _____ . Pamiętaj, by

Sophia5

godzinę temu

Dobrze radzisz. Jeżeli nie przyciągniesz uwagi na początku, to później nie masz szans.

Daaamian321

godzinę temu

Super! Początek już łapię ☺ Ale co potem?

Sophia5

godzinę temu

Jak to co? Argumenty, oczywiście...

Daaamian321

godzinę temu

Myślałem o tym... Mam wielu znajomych. Jestem lubiany i popularny. Potrafię rozmawiać z nauczycielami. Tylko jak to rozwinąć?

godzinę temu

Zastanów się, od którego argumentu zaczniesz. Moim zdaniem

Koniecznienie zastosuj środki językowe, takie jak

Ja najchętniej stosuję

To zawsze działa 😊

Daaamian321

godzinę temu

Dzięki!

Czy możesz podać jakiś przykład? Łatwiej mi będzie coś wymyślić 😊

godzinę temu

Jasne!

- 7** Sformułuj zakończenia podanych przemówień. Zastosuj maksymę, żart lub anegdotę nawiązującą do tematu wystąpienia. Wykorzystaj wybrane zwroty i wyrażenia.

<i>Warto, żebyśmy... Cieszę się, że...</i>	<i>Dziękuję za uwagę. Do zobaczenia!</i>	<i>Na zakończenie przywołam... Mam nadzieję, że...</i>
--	--	--

- Przemówienie na zakończenie roku szkolnego.

- Przemówienie z okazji Dnia Edukacji Narodowej.

Dla dociekliwych

- 8** Odszukaj w dostępnych źródłach informacji wybrane spośród wymienionych przemówienie i napisz, o czym mówił jego autor. Wymień dwa argumenty, którymi się posłużył, oraz dwa przykładowe środki językowe.

- Odczyt Noblowski Wisławy Szymborskiej w 1996 r.
- Homilia na Placu Zwycięstwa w Warszawie wygłoszona przez Jana Pawła II 2 czerwca 1979 r.
- Przemówienie Steve'a Jobsa na rozdaniu dyplomów na Uniwersytecie Stanforda z 12 czerwca 2005 r.

- ★ 9 Przekształć fragment wierszowanego przemówienia Sędziego z *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza tak, aby powstała współczesna prozatorska wersja tekstu. Pamiętaj o wszystkich charakterystycznych elementach tej formy.

Sędzia, z boku rzuciwszy wzrok na Tadeusza
[...] rzekł: „[...]
Grzeczność nie jest nauką łatwą ani małą.
Niełatwą, bo nie na tym kończy się, jak nogą
Zręcznie wierzgnąć, z uśmiechem witać lada kogo;
Bo taka grzeczność modna zda mi się kupiecka,
Ale nie staropolska, ani też szlachecka.
Grzeczność wszystkim należy, lecz każdemu inna;
Bo nie jest bez grzeczności i miłość dziecinna,
I wzgląd męża dla żony przy ludziach, i pana
Dla sług swoich, a w każdej jest pewna odmiana.
Trzeba się długo uczyć, ażeby nie zbłądzić
I każdemu powinna uczciwość wyrządzić. [...]”
I dalej mówił: «Grzeczność nie jest rzeczą małą:
Kiedy się człowiek uczy ważyć, jak przystało,
Drugich wiek, urodzenie, cnoty, obyczaje,
Wtenczas i swoją ważność zarazem poznaje:
Jak na szalach, żebyśmy nasz ciężar poznali,
Musim kogoś posadzić na przeciwnej szali.
Zaś godna jest waszmościów uwagi osobnej
Grzeczność, którą powinna młodź dla płci nadobnej [...]».

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, fragmenty

Moja notatka

- 1** Napisz, z jakich elementów składa się scenariusz filmowy. Krótko je opisz.

- 2** Przygotuj fragment scenariusza na podstawie bajki Ignacego Krasickiego.

„Mnie to kadzą” – rzekł hardzie do swego rodzeństwa
Siedząc szczur na ołtarzu podczas nabożeństwa.
Wtem, gdy się dymem kadzidl zbytecznych zakrzusił,
Wpadł kot z boku na niego, porwał i udusił.

Ignacy Krasicki, *Szczur i kot*

Scenariusz filmowy na podstawie bajki Ignacego Krasickiego *Szczur i kot*

**Nagłówek
sceny**

**Wskazówki
sceniczne**

(napisz, co widać
i słycać na
ekranie, sformułuj
krótkie zdania,
użyj czasu teraż-
niejszego)

Imię bohatera

(zapisz je wyraź-
nie, np. drukowa-
nymi literami)

**Wskazówki
aktorskie**

(w jaki sposób
bohater mówi)

**Wypowiedź
bohatera**

**Wskazówki
sceniczne**

(co się dzieje
po wypowiedzi
bohatera)

3 Uzupełnij scenariusz, dopisując do dialogu brakujące didaskalia.

SCENA I: **Śmiech przez łzy**

(nagłówek sceny)

(wskazówki sceniczne opisujące sytuację i bohaterów)

TOMEK

(imię postaci)

(wskazówki sceniczne na temat zachowania rozmawiających postaci)

Martwisz się czymś? Wyglądasz jakoś tak blado. Coś się stało?

AGNIESZKA

(imię postaci)

(wskazówki sceniczne na temat zachowania rozmawiających postaci)

Skąd? U mnie jak zwykle wszystko gra.

TOMEK

(imię postaci)

(wskazówki sceniczne na temat zachowania rozmawiających postaci)

Przecież widzę. Co się stało?

AGNIESZKA

(imię postaci)

(wskazówki sceniczne na temat zachowania rozmawiających postaci)

Nic. Słowo honoru. Można boki zrywać.

TOMEK

(imię postaci)

(wskazówki sceniczne na temat rozmawiających postaci)

★ **5** Wybierz jedną scenę ze swojej ulubionej książki i przekształć ją w krótki scenariusz.

Sztuka mówienia

6 Chcesz przekonać swoją koleżankę lub swojego kolegę do przygotowania scenariusza filmu o Waszej klasie. Film ten będzie zaprezentowany na zakończenie szkoły podstawowej. Sformułuj dwa argumenty.

NOWE Słowa na start!

Zeszyt ćwiczeń skorelowany z podręcznikiem *NOWE Słowa na start!* dla klasy 8 zawiera różnorodne zadania dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów, ułatwia utrwalenie wiedzy oraz przygotowanie do sprawdzianów.

Kształcenie umiejętności retorycznych

Sztuka mówienia

to ćwiczenia, które uczą m.in. budowania akapitów i tworzenia wypowiedzi argumentacyjnej.

Systematyzowanie wiedzy

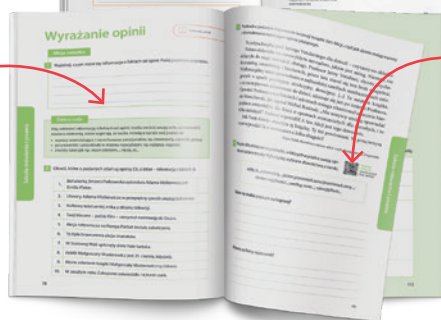
Moja notatka ułatwia zgromadzenie najważniejszych wiadomości przydatnych przy wykonywaniu ćwiczeń.

Sprawdź, czy potrafisz umożliwia szybką powtórkę danej partii materiału.

Rozwijanie umiejętności językowych

Ćwiczenia w atrakcyjnej formie pozwalają wykorzystać w praktyce wiedzę z zakresu gramatyki i ortografii.

Stopniowanie trudności

Ćwiczenia **Dla dociekliwych** oraz oznaczone gwiazdką pomagają zainteresować ucznia zdolnego.

Kody QR odsyłają m.in. do dodatkowych ćwiczeń pogłębiających dane zagadnienie.

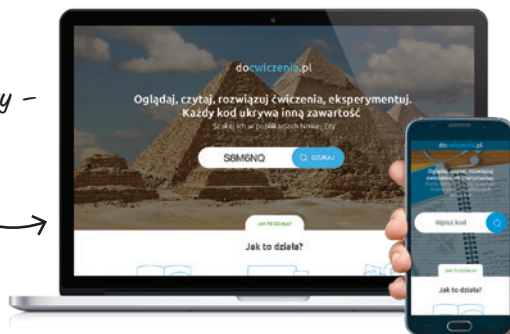

Z DOSTĘPEM DO
docwiczenia.pl

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S8M6NQ

*Dodatkowe materiały –
oglądaj, pobieraj,
drukuj.*

*Zeskanuj kod QR,
który znajdziesz
wewnątrz
zeszytu ćwiczeń,
lub wpisz kod na
docwiczenia.pl.*

www.nowaera.pl

nowaera@nowaera.pl

Centrum Kontaktu: 801 88 10 10, 58 721 48 00

ISBN 978-83-267-3323-9

9 788326 173323